

Jan Klaasz, of gewaande dienstmaagd : blyspel

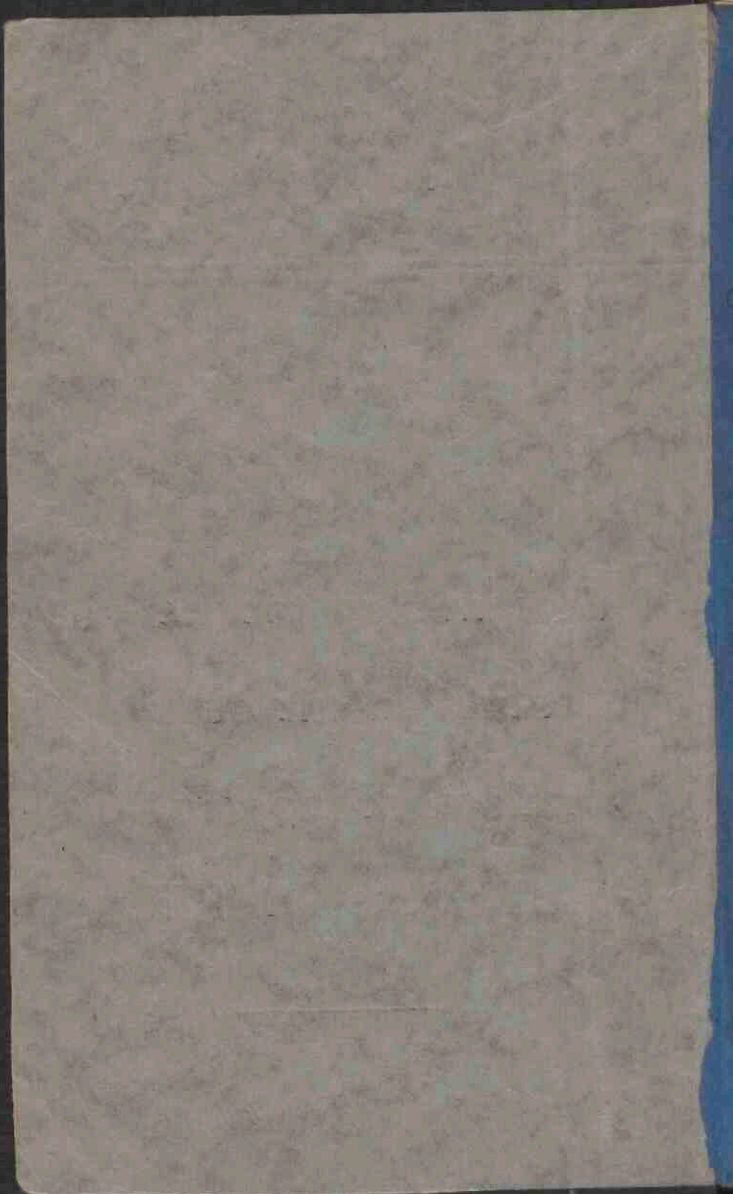
<https://hdl.handle.net/1874/372205>

BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT

1929

Verzameling tooneel-
stukken uit de
nalatenschap van
Prof. Dr. J. te WINKEL

No. 904

J. H. W. Winkel
N. 388.

San Blaas.
of gewaone dienstmaagd
door
Th. Asselijn.

De eerste Dried is (volgens Hilman)
van 1680. De tweede (of volgens
Hilman) van 1682

Duizend was de uitgave van 1683. 8°
Hij Hilman woude er nog een van 1684
afgegeven

Na die van 1709 ~~de eerste~~, is er nog
een van 1712 8° en een kleine van
de veertigste uitgave, vermeldt
men het titel Jan Kloet of zeven
de Huis van 8° dat zonder jaartal.

N° 101

904 7. te Winkel.

JAN KLAASZ,

OF

GEWAANDE
DIENSTMAAGD;

BLYSPEL.

Vertoond op de Amsteldamsche Schouwburg.

Den laatsten Druk.

TE AMSTELDAM.

By de Erfgen: van J. LESCAILJE, op den Middeldam, naast de Vischmarkt, 1709.

VERTOONDERS.

LYNTJE, *de Meid.*

DIWERTJE GERBRANTS, } *Vader en Moeder*
JAN JASPER SZ. } *van Saartje Jans.*

SAARTJE JANS, *Vryster van Jan Klaasz.*

TJERK HENDRIKSZ. } *Gunstelingen van*
STOFFEL THYSZ. } *Reinier Adriaansz.*

MARTYNTJE, *een Besteedster.*

JAN KLAASZ., *Vryer van Saartje, en gewaan-
de Dienstmaagd.*

REINIER ADRIAANSZ., *Een Kwaker.*

GRIETJE PIETERS, } *Twee Gebuuren.*
MARRETJE JACOBS, }

Het Blyspel begint voor de middag, en eindigt 's ande-
ren daags 's morgens. Het Tooneel is in, en om-
trent het Kattégat.

JAN KLAASZ,

OF

GEWAANDE DIENSTMAAGD.

E E R S T E B E D R Y F.

E E R S T E T O O N E E L.

LYNTJE, *bezig met eenige Kleeren weg te veegen, zingt.*

Sa! Trompen en Trompetten,
 Blaast op een gouden toon,
 Nu Tromp de oorlogswetten
 Verlaat om Venus Zoon,
 Hy gord het Staal aan 't lyf,
 Om zyn Geweer en Wyf,
 Maakt weer Trompen,
 Staale Rompen,
 Stout en styf.

T W E E D E T O O N E E L.

LYNTJE, DIWERTJE.

DIWERTJE.

Hoe is 't, Lyntje? zelt er eis lukken? voort de klee-
 ren in de Kas.
 En haald de Kleermant of, het goed moet na de was,
 't Loopt na de middag toe, en 't is alles noch te tellen,
 Je weet immers dat men 't veur elfuuren an de schuit
 moet bestellen,
 En stacje hier noch dus, en alles overhoop;

4 J A N K L A A S Z . O F

Nou, maar je weet 'er of; jy hebt de tyd goed koop,
 't Is luchtig op met jou, een hielen dag te zingen,
 Tepraaten an de deur van aäre lui 'er dingen,
 En wat'er in myn huis en buitenshuis gefchiet;
 Hoor, Lyntje, dit is 'er of, zulk dienen diend my niet,
 Dusken handeloozen tet! veur de kost wou ikje niet
 houwen.

Wat hebje doch uitgerecht? hier leid myn onderrok en
 Saartjes bratte bouwen,
 Noch nauwlyks angeraakt, en bei noch even beklon-
 dert en bespat.

Ei! ziet myn huik hier iens leggen; en niet een kous is
 'er of eklad.

Ja wel de meisjes zelle je noch mal maaken deur zulk
 eerloos bedryven.

Wat, zo myn moër, nou al te mael teffens, je zelt me
 dat effe brat wat veurzigtig vryven,

En dat met zinnen, verfaeje dat?

Je gaet'er beget me deur of je van dat ratelwachts goed,
 of van dat pylaken veur had.

Daer is zo licht niet an te komen, daerom zelje 't me wat
 veurzigtig handelen.

Ja wel, wat ben ik gelukkig dat de tyd gebooren is datje
 zelt gaen wandelen.

Zulken ligjes op.

L Y N T J E.

Wel, wat plaag is dat gezeid?

Jy me ligjes op? ziet daer byget ben jy een eerlyke
 vrouw, ik ben een eerlyke meid,

Daer is niemand die van myn oneer achter myn rug zel
 gaen snappen,

Ik ben dan die ik ben, ik mag myn ooren schudden
 datze klappen,

Al ben ik een dienstmeid, ik ben zo goed als die, die ik
 dien,

Dat men tot jouent alle hoekjes eens zou deur zien,

Daer schuld wat, ik mien dat men een nesje zou vinden.

GEWAANDE DIENSTMAAGD. 5

DIWERTJE.

Zwyg, zeg ik, en houdme de bek.

LYNTJE.

Ik wil spreken: en ik zelder geen doekjes om winden.
 Zie daer byget, ik zel 't uitkryten al was 't over de hiele
 buurd; (ehoord,
 Je hebtme om je werk te doen en niet om te schenden
 Ik ben een eerlyk mans kind, ja welik zel myn zinnen
 noch missen.

DIWERTJE.

Gien nood moer, krytje wat heen, de traanen dieje
 huuld zelje niet piffen.

Jybent een staaltje, zelje me zo verfleuren? foei schaam-

LYNTJE.

Laat ze 'er schaamen die 'er niet verantwoordten kennen,
 verstaetje dat? (reñ,

Daer 't myn eer, myn eer geld, daer zel ik myn defende-
 Jy hebt 'er daer ientje in huis, jou Saartje, die zouje wat
 korigeren;

Die de deugd uiterlyk gelyk is, daer men ziet datze gaet,
 En inwendig is ze zo heet, dat de steenen zwieten daer-
 ze op staet.

Ja, die de kuisheid zelf schynt te weezen, by die, die
 ze niet kennen.

DIWERTJE.

Jou schenbrok, zelje op 't lest nog myn huis zoeken te
 schennen?

Ik zweer datje dat noch ten duurste zel worden betaald.
 E Jan Jasperfen, e Jan Jasperfen.

DERDE TOONEEL.

DIWERTJE, LYNTJE, JAN JASPERSZ.

JAN JASPERSZ.

W at is 'er te doen, Moer?

A 3

D 1

JAN KLAASZ., OF
DIWERTJE.

Zo het medat stukke vleis daar deur ehaald,
En zulke dingen alsze me in myn aanzigt durfd ver-
wyten.

JAN JASPERSZ.

Maar moer, onstelje toch zo niet, 't is immers waar die
je daad'lyk kend slyten.

Hoor Lyntje, maak ook niet dat het al te bond is,
't Paff niet wel veur iemand die diend, dat men zo stout
van mond is.

Jou tyd is toch verstreken, daarom weesje maar wel
tevreên,

En pakje goetje maar mooitjes by mekaar en ga jy zo in
vreedden heen.

DIWERTJE.

Ze zelder ook zo dryvende uit, voort zeg ik, breng
men al het goed na binnen,

'k Wilje veur myn oogen niet langer zien, 't gact me
schier an de zinnen,

Alle dagen zulken leeven te hebben met zo een loskop
van een meid.

JAN JASPERSZ.

Hoor Lyntje, wandel jy maar heen, en doet gelyk
ik heb gezeid.

't Zel best zyn om alle vordere kyfagie te schouwen.

VIERDE TOONEEL.

DIWERTJE, JAN JASPERSZ.

JAN JASPERSZ.

Diwertje Gerbrands?

DIWERTJE

Wel, Vaar?

JAN JASPERSZ.

'k Wou myn mantel wel hebben.

DIWERTJE.

Die heb ik daar fuis juist opgevouwen.

JAN

GEWAANDE DIENSTMAAGD. 7

JAN JASPERSZ.

't Hoefd dan niet, 't is best datje ze dan maar met het
ander goed weg sluit,

En geeft men myn ouwe stechts, het weêr ziet'er me
toch al wat buiachtig uit;

En laetme Saartje die sakjes eens brengen, die'er nef-
fens 't kantoor hangen.

Wat met al dat gebrabbel van de meid, ik zie de tyd
zouwder niet van langē,

Daerom is 't best dat men 'er maar zo daad'lyk een
schotveur schiet.

VYFDE TOONEEL.

JAN JASPERSZ., DIWERTJE, SAARTJE.

ZIE daer, Vader, bennze dat al te maal niet?

JAN JASPERSZ.

Ja kind, dat hebje al wel, na datje ze by de gis hebt
gekreegen.

Moêr Gerbrands, beliefe me wel wat van achteren of
teveegen?

Je bent toch gewoon datje me alle dagen zo wat havend
en kuift.

DIWERTJE.

Ja wel, men veegt dat swart schier op de draed, en
hoeje 't veegt, 't ziet altoos noch al even bepluift.

Maar zo nuchteren uit Vaâr? datje ierst wat in de mond
stak, wat doeje zo vroeg buiten?

JAN JASPERSZ.

Ik moet eens an de Koorenbeurs weezen, en van daer
in de Moorjaanen, om een party te sluiten,

Die gisteren niet voort is gegaen, en dan onderweeg
Zo loop ik wel iens an in de Dirk van Aiffensteeg,

In 't Lydeboeck, het school van de verdraagzamen en
vroeden.

8 JAN KLAASZ., OF

Daer is al weer een boekje uitgekomen tegens die war-
veugels die de scheuring voeden,

Waer in verhaald word al de omstandigheid zeer perti-
nent,

Wie dat den ftryd gewonnen heeft, en wegens de neer-
laag van dat groot Kracouws Regiment,

Hoe hem alles in defury heeft toegedraagen,

En hoe de Kornel met al zyn ruitery in route is ge-
flagen.

En dat het alles meerendeels ter neder is gemaakt,

Ja zo dat hy zelfs noch ter nauwer noodte Kracouw is
binnen geraakt ;

Daer is zulken alteratie onder de Broeders om het weer
op te bouwen,

Doch zy meugen doen zo zy 't verstaen, ik meender
myn buiten te houwen,

Ik ben altoos blyd dat ik 'er niet in en word behaald.

DIWERTJE.

Zo is 't vaâr, laeten zy zo wat woelen, ze zettend mal-
kandren al mooi betaald,

Ik houwer niet van dat men malkandren op die wys zo
zoekt te doeken.

Saartje Jans, daar word geklopt, 't is Stoffel Thyfen met
zyn fwager, dat 's wis om het hylik te verzoeken.

Ga jy zo daad'lyk wat an ien kant, en houwje hier zo
wat ontrend,

't Is niet wel voeglyk van die dingen te spreken als je
'er by bent.

ZESDE TOONEEL.

JAN JASPERSZ., DIWERTJE, STOFFEL
THYSZ., TJERK HENDRIKSZ.

STOFFEL THYSZ.

Goeden morgen je beiden, wel dit 's recht van pas
koomen.

GEWAANDE DIENSTMAAGD. 9

JAN JASPERSZ.

Zo doet het, Stoffel Thyfen, want ik had zo veur ge-
noomen

Om na de Koorenmarkt te gaen, en van daer eens na 't
Sardammer Veer.

DIWERTJE.

Saartje Jans, breng hier wat floelen kind, ei, Stoffel
Thyfen, zetje dog een weinigje neer.

Engy, Tjerk Hendrikse, ei wilje wat by je fwager neer
zetten.

TJERK HENDRIKSZ.

Wat doeje al moeiten, Diwertje, 't is ons leed dat weje
wat komen beletten.

Je word meê al goed Ouwers moêr, en doet men dan
wat, het valt dadelyk zuur.

DIWERTJE.

Nietmedal, Tjerk Heindrikse; onze meid is daer zo
daad'lyk vertrokken uit 'er huur,

En t'avond heb ik weer een knaphandig diertje te ver-
wachten;

Maar ik wilje dat wel zeggen, die zyn eigen werk kan
beheeren dat hy wel gelukkig is te achten.

STOFFEL THYSZ.

Nou, Jan Jasperfen, en Diwertje Gerbrants, ik denk
datje onze boodschap ten naesten by wel weet;

Wy koomen uit de naam van Reinier Adriaansen, en
Lysbet Franfen, zyn peet, (gen,

Om heur verzoek, deur ons an jou beide veur te draa-
Als dat 't 'er zin wel zou weezen, en ten hoogften ook
wel zou behaagen,

Dat de vrienden van wederzyden zo mogten koomen
over een,

Dat 'er neef, en je dochter, mogten zamen in den
echtenstaat treên,

Gelyk je kend het geslacht, en van wat afkomst datze
bennen,

En wat de Vader voor een man was.

DIWERTJE.

Zouwen wy dat geflacht niet kennen?

Dien ouwen Adriaan Pieterfen dat was een eerlyk man,
Die niemand zou verongelyken, ja hy had een gruwel-
'er van,

Dat 'er onder de Broederen zo zwakken wierden ge-
vonden,

Die 'er hart an 's weerelds goed zo hadden verbonden,
Datze deur oneerlyk gewin zochten te verryken hun-
nen ftact.

TJERK HEINDRIKSZ.

Ja wel, 't is fchandelyk dat 'et zelve daer onder noch zo
in fwang gaet.

STOFFEL THYSZ.

In fwang gaet, ik weet niet by wat voor volk dat men-
ze zel gelyken,

Zynder niet die 'er zelfs met zo onbeoorlyken woeker
verrykken;

En op 'er luimen leggen, of 'er ook iemand ver-
legen is of in onmagt leid,

En nynder dan zo tien of twalef ten honderd of; op
een fcheepkennis, of op andere goede vastigheid;

En dan noch anderen, die 'er heimelyk al meê onder-
fluipen,

Die 'er meedebroederen, deur bedrog van goud te lee-
ren maaken, zo weeten uit te zuipen,

Datze heel uit de veeren raaken, en teenemaal tot niet,
En komt het dan aan den dag, wel; zo is 't deur een
verrukking, of uit menfchelyke fwakheid gefchied.

En zo weetenze dan met een fchynheiligh gelaet hun
goudzucht te bedekken,

Tot fchandaal der gansche Broederfchap, en die, die
zo een linie trekken.

JAN JASPERSZ.

Doch aengaende zulk bedrog en knevelery, wel dat dat
Jooden doen die makender of 'er werk,

Maar

GEWAANDE DIENSTMAAGD. 11

Maar luiden, die de vroomigheid zelfs schynen te wezen, en den naam draagen van een rechtzinnige Kerk, Behoorden voor al vry te zyn van 'er medeleden zo te knellen.

TJERK HEINDERIKSZ.

O Jan Jasperen, ik zouderje wel zo veel op een register kunnen stellen,

Dien ik om die redens wille zel overslaen, en wel weet, Die 'er zelfs geduurig meesten met 'er evennaastens zweet,

En niet dan met licht geld. dat behoefd is, 't geenze dan daer hebben, of weeten met profyt op te haalen,

Daerze die arme luitjes, na datze die eerst wel hebben gekneveld, 'er arbeidsloon meê betaalen;

Doch dit is 'er of, 't word onder de haaren vry weêr onordentelyk verteerd;

En die Jan Klaafen, die tot jouwent zo men zeidt noch dagelyks verkeerd,

En, gelyk men meend, noch volhard met je Dochter Saartje Jans te vrijen,

En daer elk de mond vol van heeft datze malkanderen ook wel meugen lijen;

Die zeg ik is al meê van dat zelve stof opgeleid.

JAN JASPERSZ.

Ja wel, Tjerk Hendrikse, wat zel ik zeggen, ons is zo nu en dan ook al wat deur de ooren gewacid,

Maar we hoopen zorg te draagen dat 'et daer niet toe zel koomen.

DIWERTJE.

Hy myn Dochter hebben in der eeuwigheid niet, wy houwen 't met de vroomen.

En zullen daar wel een schot veur schieten, zie daer ik zeg 't zo ik het mien,

Dat ik 'er liever na 't Kerkhof zag draagen, eer ik toe zouw laeten dat, dit zou geschiên;

Zulke ondeugenden hoop, die aller goed met bedrog en knevelery hebben gewonnen,

Wat

Wat waarenze noch over weinig jaaren? ze hebben immers met niet begonnen,

En nou is men elk te ryk, in kostelykheid en pracht.

Hoor Tjerk Henderikse, al heeft men 't zo breed niet, zo houw ik noch veel van een eerelyk geslacht.

Dat men zyn hoofd by elk een vry en veilig mag opsteeken,

Waar dat men hem keerd of wend, men hoord 'er niet dan maar schand van spreekken.

STOFFEL THYSZ.

Daar hebje gelyk in Moër, ik kender meê zo eenigen onder, die spinnen al vry grof,

Maar om tot de zaak weêr te komen, Diwertje Gerbrants, ziet dit is 'er of,

Terwylje Dochter met Jan Klaafen zo op de naem is, of je ook iet kont bemerken

Datze an malkanderen verbonden mogten zyn, en dit zo zynde, ziet zo zouden wy te vergeefs werken,

Want wy zouwden niet gaeren verhinderen 't geen alreede was gedaen.

JAN JASPERSZ.

Angaende die zaak, Stoffel Thyssen, daer is ons weeten, tot noch toe, niet aan,

't Is waer, hy is ons voor deuze wel tot twee of drie maal voorgedraagen,

Maar telkens glad of ezeid, en tenemael ofgeslaagen.

Zo dat wy, zedert dien tyd, hem zelden zeer weinig hebben gezien,

En zo hy al eens mogt komen, zo zou 't buiten onze kennis, en ter sluik moeten geschien,

Altoos 't leid zo by ons, dat 'et nu, noch t'eeniger tyd niet zel geschieden,

Daar op hebben wy ook deur de tweede en derde hand hem het huis wel scherplyk doen verbieden,

En houwen ook wel te deeg een oog in 't zeil, waer datze gaet en staet.

Ik vertrouw ook datze niet zel doen als met ons konzent
en raed.

Zo dat wy, hoop ik die swaerigheid te boven zyn
gekomen.

TJERK HENDRIKSZ.

Wy willen dan verhoopen dat het zo mag zyn; 't geen
wy ter liefde van de vrienden hadden angenoo-
men;

Hebben wy u beide bekend gemaakt; angaende Reynier
Adriaense, 't is een Jongman die de deugd
gelyk is,

Vroom en oprecht, hoewel dat hy niet wel zo ryk is,
Als Jan Klaafen, maar die echter, by versterven
Van zyn Peet Lysbet en Kourtoom, meê een redelyk
kapitaal staet te erven;

Geen Tuischer of Dobbelaer, of die werk maakt van
krakeelen en twisten,

Een vriend van spaaren, en een vyand van verquisten;
Geen gierigaart, gelyk 'er zyn, die 'er lacten regeeren
van 'er goed,

Maar die van zyn overschot, hoe klein dat het is, een
arm mensch noch goed doet,

Die de Herbergen haat, niet dat hy van geen eerlyke by-
eenkomsten zou houwen,

Maar om die onnutte verquisting, en dat dobbelen en
speulen, en gulzigheid te schouwen,

Snyt hy die teenemaal of, en zo hebben onze Voorou-
ders ook gedaen,

Deur dat middel leidenze kapitaalen op, en konden ech-
ter met 'er familie bestaen; (ven,

Zo dat het een perzoon is van een net en burgerlyk lee-
En al had ik een dochter met honderd duizend guldens ik
zouwe hem, zonder omzien, geeven.

Of men al op 't uitterlyke ziet dat kan verleijen, daer
hebben wy ontallyke exempelen van,

Een Jongman heeft kapitaals genoeg, die een kapitaal
regeeren kan. Maar

Maar om nou tot ons besluit te komen, zo zouden-
we verzoeken of je liefde te konfenteeren,
Dat deeze Reynier Adriaansen, zo nu en dan, zyn zel-
ven zouw mogen komen presenteeren,
Op hoop, of 'er iet mogt uitgewerkt worden tot hun
beider zinlykheid.

JAN JASPERSZ.

Daar en hebben wy gants niet teegen, en hoe de zaak by
ons leid,
Wy zullen hem altoos geen party zyn, maar wenschen
dat dien dag maar was gebooren.
Doch gelykje weet, Tjerk Hendriksen, de meisjens
moeten meê 'er zin wat hebben, of alle moeiten
is verlooren.
Wat onze gelegenheid angaet, wy zyn zo tamelyk
gegoed, doch houwend wat deuntjes by mekaar,
En ik doeder noch zoo wat onder, gelykje weet, ik
ben een gezwoore Makelaar,
En ook zo staet myn dochter noch mooi goed van 'er
Oom, myn broeder, te erven,
Doch 't zyn wereldsche dingen, we meugen noch al te
maal veur hem komen te sterven,
Want staat te maaken op Oomen zyn droomen; zaid
het spreekwoord, en 't is ook altyd niet mis,
Gelyk wy zien aan dien ouwen Piet Florissen die an zyn
meid een vuile morsfel getrouwd is,
Daer de vrienden zulken staet hadden gemaekt om zyn
goed na zyn dood te deelen.
En wat is 't nou? nou zelt 'er wel ligt de helft of noch
meer verscheelen.

DIWERTJE.

Wel dat ouwelui dien weg ook inslaen, heeft immers
gants geen val,
Als 't een van beiden weezen zel, zo is 't noch beter
jong als oud mal,
Wat haalenze anders op 'er hals; als dat ze in 'er ouwe
daagen heur van zulke jonge klikspils laeten over-
heeren, En

GEWAANDE DIENSTMAAGD. 15

En daer komt 'et van daen, dat 'er zo veel zyn, die
'er van de eene knoerin of de ander laeten regeeren.

STOPPEL THYSZ.

Zois't. Nou wy mogen de uitslag van onze verrigting
de vrienden gaen dienen aan,

En wachten af, of de twee gelieven onderwylen mal-
kanderen in der liefde mogten verstaen.

Jan Jasperfen en Diwertje Gerbrants, wy wenschen
je alle voorspoed en heil, en laetje 't best bezorgen.

JAN JASPERSZ.

Ik wens de vriend Stoffel Thyfen, en de vriend Tjerk
Hendrikfen beide goeden morgen.

ZEVENDE TOONEEL

JAN JASPERSZ, DIWERTJE.

JAN JASPERSZ.
A wel, moer, 't is nouw hoog tyd om de zaak van
Jan Klaafen eens te deegen te onderstaen,
En ook om onze Saartje op 't alderscherpste met dreige-
menten te ondergaen,
Offer noch iet mogt schuilen.

DIWERTJE.

E Saartje Jans.

ACHTSTE TOONEEL.

JAN JASPERSZ, DIWERTJE, SAARTJE.

H SAARTJE.
Ier ben ik, moeder.

JAN JASPERSZ.

Hoor kind, dit moet ik je veur afvraagen,
Hoe is't met Jan Klaafen? Itae je hem noch te woord,
of heb je hem ofgeslaagen?

DIWERTJE.

Zy hem te woord staen! te woord staen, wel ik wou
dat ze dat ereis docht, Heb

Heb ik 'er daerom dus ver en met eeren gebrogt?
 Veur zulken ligtvink, zulken dommenateur, die niet
 en weet als van verteeren?

Wilze fomtyts by gezelschap gaen, zo laetze altyd by
 eerlyke lui kinderen verkeeren,
 Maar niet by zulken hoop, daer elk een maar schand of
 spreek,

Zy zet ons een mooije kroon op 't hoofd.

JAN JASPERSZ.

Ja zulken kroon, die vol scharpe doornen steekt.
 Ik wilje dat wel zeggen, Saartje, zo jy zo voortgaet
 met jou eerlyk gellagt dus te schennen, (nen.
 Dat ik je van deuze uur of veur myn kind niet zel ken-
 En al kwanje te vervallen tot de uiterste armoede en
 elend,
 Zo zel ik geen meerder barmhertigheid met je hebben als
 had ik je nooit gekend.

DIWERTJE.

En al zag ik ze van honger vergaen, ja zo, datze niet
 een woord kon uiten,
 En ik konder met een stuk brood helpen, zo zel ik 'er
 myn trezoor veur sluiten.
 Laetze met Jan Klaäfen dan an de wind loopen, gelyk
 dat wel meer beurd en dagelyks geschied.

SAARTJE.

Het is immers niet om te harden, hoe kan ik 't uitstaen,
 en wat is 't men een verdriet,
 Alle daagen in zulken rusie en onrust te leeven?
 Ik zeg nog eens, vader, dat ik niet trouwen zel of je zelt
 'er volkomen je konzent toe geeven:
 Maar wilje me dwingen iemant te neemen. daer myn zin-
 lykheid niet toe en strekt?

DIWERTJE.

Dwingen, ei hoor, hoe averegts, en hoe verkeerd dat-
 ze dat trekt,
 Is dat dwingen! jou het best veur te houwen?
 Daer men zo klaar jou bederf in ziet, jy zelt na onze
 zin, en niet na jou zin trouwen: Jy

GEWAANDE DIENSTMAAGD. 17

Jy ziet maar op het uiterlyke, op die aerdige zwier en wulpze dartelheid.

JAN JASPERSZ.

Hoor, Saartje, al wat hier gesprooken word, dat word tot jouwen besten gezeid, (men.

Jy zoud naer ons luistren en jou losse zinnen wat too- 't Geen ons daer van de vrinden zo daad'lyk is veur gekoomen,

Zouden wy wel gaeren zien, Reinier Adriaansen is een deugdelyk en welleevend Knecht,

En van een eerlyk geslacht, zuinig, spaerzaam en opregt, Die wel geld weet te winnen, en ook wel geld weet te bewaaren.

DIWERTJE.

En wat is Jan Klafen? den hielen dag met de iene ligtmis of de ander op ien cheesje te traraaren?

En alle kuffen te bezoeken, en van 's zaevons tot smorgens vroeg,

Wakker den elleboog te roeren, in de een of de andre Kroeg?

Dat zou mooi huishouwen, ik mien 't, waetje niet regt ien verloore Kind?

Al is hy ryk, kak ryk, 't is de beste rykdom die men zamen wind.

Je zoud daer onder een volkje koomen, dat ik toch niet wil hoopen:

Zyn 't niet meest alle Zieverkooopers, of die zo transpoorten en maandseelen opkooopen?

Is zyn neef niet, hier dichte by, in de vergulde pellekaan,

Die zyn eigen vrouw heeft laeten zitten, met ien ander deur egaan?

En om 'er gien doekjes om te winden, gelyk het elk een wel mag weeten;

Heeft zyn oom Jan Stompvoet nou niet by de twee jaaren by de wittebroods Kinderen in 't tuchthuis ezeten?

En Eevert Platbek, hier buiten in de halve maan,
Heeft die niet noch korteling om twee valsche verklaa-
ringen t'Amsterveen an de Kaek estaen?

En dit zyn al van zyn naeste vrienden, wel men be-
hoordeze as de pest te schouwen.

Ik zel 'er ook een schot veur schieten, al zouwdmen
al myn leeven rouwen,

Laet zien, of jy je hoofd zel 't volgen en verwerpen
onze goede raed.

SAARTJE.

Maar moeder! hoe meugje je zelve zo moeijelyk maa-
ken, 't is immers onnoodige praat,

Ik zeg noch, gelyk ik daad'lyk gezeid heb, en je meugd
het ook vry gelooven.

Dat ik niet zel doen als met je konzent, en daer en boven
Myn tenemaal voegen zo je 't zelfs zel 't vinden geraen.

JAN JASPERSZ.

Goed, Saartje, houd daar in je woord.

En als gy dat doet, zo doeje als een gehoorzaame doch-
ter toebehoord.

Nou, dit overgellagen, 't zel myn tyd worden.

DIWERTJE.

Maar hoor, vaâr, dit wou ik ierst wel weeten,
Ofgy veur of na de beurstyd belieft te eeten?

JAN JASPERSZ.

Laet zien, uit de Moorjaane moet ik weezen op 't Sar-
dammer veer by de haarlemmer sluis.

En dan heb ik noch een boodschap in de Hasselaarsteeg,
in het schippers huis.

En met een loop ik dan wel eens an by onze Krynbuur
om de kourrant te leezen, (weezen.

Zo dat ik staet maak, moêr, dat het na by de beurstyd zel

DIWERTJE.

Goed, vaâr, we zellen 't daer dan zo laeten op staen.

Saartje.

Jan Jaspersz. binnen.

SAARTJE.

Wat beliefsje moeder?

GEWAANDE DIENSTMAAGD. 19

DIWERTJE.

Je zel 't zo daad'lyk iens om een
bootschap of twie gaen:

Eerst na de naister, en zeggen darze de heinden niet
moet schuinen, maar deurgaens perfektjes zoomen.
En dan na Martyn de besteester, en zeggen dat 'et meis-
je taevond in 'er huur moet koomen,
Gelykze ons beloofd het, en dat we tegenwoordig zit-
ten zonder meid,
En zo ze na de middag uitgaet, dat ze iens aankomt en
zeggen me bescheit,
Ik zel het linnen vast uitschieten, daer staet mooi een
baly kleeren van over de elf weeken;
En in 't weerom koomen zo zelje by Maertje vander
Gyzen angaen, op de Kolk om bier te bespreeken.
Gaet zo dryvenden heen, maar maak datje presys op
de middag weer t'huis bent.

NEGENDE TOONEEL.

SAARTJE.

Dit valt men wonderlyk schoon in de hand, ik bekent.
't Is ontrend twee uur geleen, dat ik met Mar-
tyntje offpraak heb genomen,
Om ten een uur met Jan Klaafen achter de nieuwe lui-
terse Kerkby mekaar te koomen,
Om alles te overleggen, ja wel, nou 't 'er op an komt
wensten ik wel dat ik 't nooit begonnen had,
Wat zel 't een geroep maaken, en wat wil 't een klank
geeven over de heele stad;
Ik weet geen stellen met myn moeder, zo zelze an-
gaen koomt ze 't te weten,
Ik vrees dat 'er 'er an 'er zinnen zel gaen, in der eeuwig-
heid zel ze 't niet vergeeten.
't Is ook als men 't zeggen zel al ien wonderlyk stout
bestaan,

20 J A N K L A A S Z . , O F

En nou 't evenwel anders niet weezen en ken, zo moet
het op die wys wel voort gaen.

Ik mag n'tyn boodschappen ondertuffchen gaen of doen,
en leeven zo lang tuffchen hoop en vreezen.

En tegen die tyd maak ik staat dat het dan ontrent een
uur zel weezen.

T W E E D E B E D R Y F .

E E R S T E T O O N E E L .

S A A R T J E .

Hier ben ik nou daar 't gezeid is, nou stae ik noch
tuffchen beijen,

Of ik myn woord wil houwen dan of ik 'er uit wil
scheijen,

Doen ik het zo haal ik op myn hals een eeuwigduurend
verwyf,

En doen ik het niet, zo leef ik weer in een gedurige
stryd,

Ja de liefde vrees ik zel myn ingewand noch tot affche
toe verteeren,

En dan denk ik weer als 't uit liefde geschied, geschied
het dan ook niet met eeren?

Alles zou noch wel gaen, maar al dat geduurig teemen
is niet als op het gellacht.

T W E E D E T O O N E E L .

S A A R T J E , J A N K L A A S Z . , M A R T Y N T J E .

J A N K L A A S Z .

Och! Saartje, benje daer? vergeeft het my, myn en-
geltje, hebje wat te lang gewacht:

Nou zucht zo niet, myn hartje, ik hoop je zel 't je
woord immers houwen.

S A A R T J E .

GEWAANDE DIENSTMAAGD. 21

SAARTJE.

Ei! Jan Klaafen, alles zou wel gaen, mogten we maar eerst trouwen.

MARTYNTJE.

Praatje van trouwen, moêr? myn lieve Saartje Jans, maakje daer of zo veel werk?

Die dingen beuren wel meer en datze daer na trouwen in de Kerk, (ven.

't Is jou schuld niet, maar je ouwers die 't weeder tree-
Hoor kynd, elk zelje volstandigheid pryzen, en je Va-
der en Moeder de schuld geeven.

Heb je niet tot noch toe eerlyk, en met alle reputatie by malkandren verkeerd,

En is het hyliek niet tot driemaal toe verzocht? en zyn ze niet altyd onverrichter zaaken weêromgekeerd?

Zo dat 'er niemand is die iet onhebbelyks uit jou doen zel kunnen besluiten,

Maar ter contrarie moeten oordeelen, dat deze vond uit standvastige liefde komt te spruiten;

Daerom, Saartje, weesje maar wel geruft, alles is vaerdig het geen tot de toetel behoord;

'k Heb daer noch ien schoone boezelaar weezen lienen van onze Margriet, by de Leidse poort.

Om Jan Klafen veur te doen; wat dunkje, Saartje? hoe zel hem dat harnas passen?

JAN KLAASZ.

Hagendeveld, dat 's niemendal, ik zelder ten eersten meê wakker schrobben en plassen.

En voegen geduurig de beuzem en luiwagen opzy.

SAARTJE.

Ja wel je lachter alle bei om, 't is niet om uit te spreken wat ik 'er wel om ly.

Zo als ik alle dagen gehavend word, 't is ook niet langer om te verdraagen,

Temeer, jekend Lysbet Fransen wel, Martyntje, op den Dyk in de goude waagen?

Die het me daer veur de middag, (wat dunkje van die olikke teef)

Ten hylyk doen verzoeken, veur Reinier Adriaansen,
die Kwaeker, 'er neef.

En myn ouwers hebben 't verzoek ook angenoomen,
en 'er woord al gegeeven.

Dat je 't iens hoorden, 't is zulken knecht! en van zul-
ken geslacht, en van zulken leeven,

Dat hy gien weergâ het; maar ik docht hoe weinig
weet je wat 'er onder de hand word gebrouwd.

JAN KLAASZ.

Och! myn lieve Saartje Jans, ik zelderje ook te liever
om hebben, dat je je zo standvastig houd, (ten,

En wat stribbelingen die je noch zou mogen ontmoe-
Denkt als je 'er deur bent, dat 'et de liefde weer dubbeld
zel verzoeten,

En licht kon 't geschiên, als alles ten besten is bestierd,
Dat ik noch op 't lest een fyne en aangename Swa-
ger wierd,

Gelyk wy zien an de Dochter in de Blaesbalk met de
knecht, de Ouwers wouwen 't ook niet consen-
teeren:

Ze gingen eens acht daagjes zamen van huis, nouw lae-
tenze hem niet alleen 't kantoor, maer ook de
koopmanschap regeeren,

En zo gaet 'et gemeenlyk, na een hevige storm volgt
ordinarie wel een schoone zonnescbyn.

MARTYNTJE.

Hylyksche zaaken zoenen wel. Hoor, verlaetje maar op
myn,

't Zel zich alles daer na wel schikken, en genomen je
moeder

Stietje al buiten de deur was daer zo veel an bedreeven,

Je kend met je beijen buiten heur rykelyk genoeg leeven,

Niet dat ik je daer toe zoek te dryven of te raên,

In 't minsten niet, ken 't in min en vriendschap ge-
schien, het waer best, 't zouderje ook niet te
slimmer om gaen,

Ik weet zeer wel wat het is, zyn ouwers huis en gunst
te verliezen, Maar

GEWAANDE DIENSTMAAGD. 23

Maar als 't anders niet weezen en ken, moet men dan niet van twee kwaën het beste kiezen?

Nouw, dit slegs overgeslaegen en eens een overleg gemaakt,

Op wat wys, en hoe je taevond op 't fatszoenelykft by malkanderen raakt,

En ook om je Moeder gien agterdoegt of tekenen te geeven van misnoegen.

SAARTJE.

Hoor, zo als je 't met je beijen overlegt, ik zelder me na voegen,

Want dus langer te leeven, Martyntje, zouwme niet dienen, ik ben het huis ook zo moê, zo moê,

Dat ik het schier verlooppen zouw.

MARTYNTJE.

Je hebt 'er ook grootere rede toe.

Hoor, Saartje, Jan Klaafen zel ik nouw zo aanstonts gaen verkleeden,

In dat gewaad, als doen ik hem an je moeder veur meid besteeden,

Het kapje wel gezet, met ien gryn manteltje en ien raffe schort an, en ien kullentje en schaertje op zy.

Met ien doos onder den arm, en dan noch zo wat and're prulletjes 'er by.

En noch tot meerder fazzoen, zo zel ik hem zelfs tot anje deur leijen.

En leeveren hem zo je moeder over, en daer meê zel ik 'er affscheijen. (ten end.

En laeten jou dan de rest bevoolen, en daer meê is alles 't Zel jou geen kleine geruftheid weezen, Saartje Jans,

als je 'er deur bent,

Maar wanneer zellewe koomen?

SAARTJE.

Wanneer? laet zien, komt zo een weinigje na achten,

Dan zitten de ouwe lui over tafel, en ik zelje in onze floep an de deur verwachten.

Ja wel! het hart krimpter me van in 'tlyf, Martyntje
zo vrees ik 'er veur.

MARTYNTJE.

Hoe is 't, komt het mal weer boven? stel jy je maer
geruft het moeder nou meê deur.

SAARTJE.

Nou als 't gezeid is, ik gae myn boodschappen of doen.

JAN KLAASZ.

Noch zo niet, Saartje Jans, eerst een
halfdozyn lekkere kusjes.

Watzo, myn hartje, dat smaakt.

MARTYNTJE.

Nou 'tgaetje wel, moêr, tot flusjes.

DERDE TOONEEL.

MARTYNTJE, JAN KLAASZ.

MARTYNTJE.

Maer hoe, Jan Klaasen, terwyl alles deur myn be-
leid nu zo is besteld,

Zo hoop ik immers dat je me daer veur ook rykelyk
beloonen zelt.

En niet met een wisjewasje paijen, en laete me zo loo-

JAN KLAASZ.

(pen.

Hoor, Martyntje, dat is de mening niet, vyftig duka-
tons heb ik je toegeleid, daer meugje wat moois
om koopen,

Maar dit zou ik wel op je verzoeken, als je 't meê zo
vond geraên,

Dat je myn vrienden de penning gunde in plaats van
op een ander te gaen;

Hoe wel dat ze van elk veracht worden en weinig zyn
die 'er pryzen.

MARTYNTJE.

Maar waer moest ik dan weezen?

JAN KLAASZ.

Op de Nicuwendyk, of in de Warmoeftraet,
vraagt

GEWAANDE DIENSTMAAGD. 25

vraagt maar na Jan Klaafens volk, het
minste kind zeltje wyzen,

Daar zelve grofgryne en fargje de dames vinden, en
al and're stoffen naar advenand,

Maar ik wilje raede wel toe te zien, want ze hebben
zomtyts stukken die in de verf of in de pars zyn
verbrand,

Neemd het ook zo ligt niet op 'er woord, want ze
vallen zo wat ruim van geweeten;

En als je 't al gekocht heb, zo past wel op 'er handen,
ziet, ze zyn zo heel pluis niet in 't meeten.

Zo dat ik je dit zeggen wil, koopje wat, past datje
veurje ziet.

MARTYNTJE.

En zyn datje vrienden! en die recommandeerje my?
neen ik houw van dat Jan Klaafens volk dan ook
niet.

JAN KLAASZ.

Hoor, Martyntje, wil ik je dat eens met een woord
uitleggen:

Ik wilze altemaal wel recommanderen, maar ik wil der
ook 'er gebreeken by zeggen.

MARTYNTJE.

Neen, dan gaen ik liever daer ik ordinarie ben gewent?

Op de Vygendam, of by de Hal, of daer ontrent.

Dat zyn eerlyke lui, die in de koopmanschap zyn
bedreeven,

Die men op 'er woord gelooven mag, en elk het zyn
durven geeven;

En ga voor deez' tyd al die andere soort verby.

JAN KLAASZ.

(my.

Daer heb je dan jou zin in te doen, watscheeld het ook
Laete we maer gaen, Martyntje, 't geen ik je beloofd
heb zel je ook eerlyk genieten.

MARTYNTJE.

Als je maer wilt Jan Klaafen, en eer gy verkleed bent
zel de tyd haest an schieten.

JANKLAASZ., OF
VIERDE TOONEEL.

DIWERTJE.

Ziet, zo plaagd men dat meisje altyd, daer isse veur
de middag uit egaen en is noch niet t'huis:
En dat is alle daagen weeran, ja wel het is me zul-
ken kruis,
En zulken verdriet, dat 't me niet meuglyk en is lan-
ger te verdraagen;
En men man komt ook noch niet, de klok is daer al
lang twee eslaegen:
Maar zacht, zie ik wel te recht, zo komt hy daer gin-
der aan;
Benje daar, Vaar! de tafel het wel ruim ien uur ge-
dekt estaen.

VYFDE TOONEEL

DIWERTJE, JAN JASPERSZ.

JAN JASPERSZ.

IK kom zo van 't Hamburger Kantoor, moer, de
brieven zyn gekoomen, die heb ik daer hooren
leezen, (reezen.
En op dat schryven is de rog wel tien goud guldens ge-
En nou is 'er ook zekerheid gekoomen van daer men
zo lang neest veur gevrees.

DIWERTJE.

Hoedat, Vaar.

JAN JASPERSZ.

De Franfche Kaapers, zyn onder de Oosterfche
Vloot weer wakker doende geweest;

Daer zynder zo eenige van geknapt: ja wel, 't zyn
wel te recht bedroefde tyen:

Ik vrees, ik vrees, dit zelder al weer een party de
ruch zo in ryen. Dat

GEWAANDE DIENSTMAAGD. 27

Dat men 'er van hooren zel, een Koopman is 'er het best
ook niet an; die zyn welvaerd by der Zee avon-
tuuren moet,

Den eene tyd is hy'er hiel boven op, en dan leid hy
weer eens hiel onder de voet:

Daerom pleeger myn Vader zaliger in 't minste niet
van te houwen,

Van zyn kapitaal zo los an de Fortuin van de zee te
vertrouwen;

Hoor, zeide hy, kindren, laet ikje een fluivertje na,
volgd hier in myn raed,

Van gien geld te avontuuren dan daer de ploeg gaet;

Brengt het zo veul niet op, je zelt 'et weer door geen
storm of onweer verliezen,

Daerom wilje geruft weezen, zoo wilt altoos het zee-
kerste verkiesen.

En die les heb ik noch onthouwen, daerom volg ik
ook die zelfde trant,

Myn middelen bestaen miest in vaste goederen, en in
rentebrieven op het land.

Altoos wy bezitten zo veel, dat we 'er mooi en geruft
kennen van leeven,

En de maakelaardy, die kan dageliks ook noch wat
geeven:

We hebben maar een eenig kind, zo dat onze last niet
groot is,

En dan kennewe zomtyts noch wel een goed vriend
helpen die in nood is,

Nou, we meugen na binnen gaen, langer na Saartje
te wachten zal tog vergeefs weezen.

DIWERTJE.

Ik mien laet ze t' huis koomen, dat ik 'er zulken ca-
pittelje zel leezen,

Dat het'er heugen zel, dat stout slukkevleis,

't Is immers niet langer te harden, en dit klaardze me
zo reis op reis.

JAN KLAASZ., OF
ZESDE TOONEEL.

MARRITJE JACOBS, SAARTJE,
GRIETJE PIETERS.

MARRITJE.

Dat wou ook weezen, Saartje, dat we mekaar daer zo ontmoeten, maar mien je 'er op die wys meê voort te vaarên?

SAARTJE.

Och ja, gebuurtjes, ik kon niet laeten of ik moest 'et je openbaaren.

GRIETJE.

Myn lieve schaep, 't is evenwel als men 't zeggen zel, al een overftout beftaen.

SAARTJE.

Zo doet het, Grietje Pieters, maar wat is 't als 't anders niet weezen en ken, is 't niet beter zo, als met malkander deur egaen?

Hy is een eerlyk Jongman, op zyn perzoon valt in 't minft niet te zeggen.

MARRITJE.

Maar hoor, Saartje Jans, datje 't noch wat an zag, of men de zaak door tuffchenfpreeken, kon by leggen.

SAARTJE.

Onmooglyk, Marritje Jacobs, al wat 'er in de weereld kan werden bedocht,

Is in 't werk geleid, en 't hylik wel tot drie of vier reizen toe verzocht,

Maar al vergeefs, van dezen dag is 'er noch een kink in de kabel gekomen:

Je kend Reinier Adriaense die Kwaeker wel, daer ben ik veur ten huwlyk verzocht, en men ouwers hebben 't verzock ook angenoomen,

Nou willenze me met drommels kracht dwingen, hoe dwars dat ik 'er men ook tegen ftel,

Dat

GEWAANDE DIENSTMAAGD. 29

Dat ik Jan Klaafen de fchop zel geeven, en met de-
ze Kwaeker trouwen zel,

En dat zel in der eeuwigheid niet gefchiën, al zou't
men al myn leeven berouwen.

GRIETJE.

Je hebt 'er al wat gelyk in, Saartje, maar wie is hier
de meefter van? heeft Martyn de Befteefter dit
dus gebrouwen?

SAARTJE.

Zy, ik en Jan Klaafen hebben dit dus met ons drie
overleid.

MARRITJE.

Hoe hebje 't konnen bedenken?

GRIETJE.

Niet waar, Marritje Jacobs? 't is ook, as men 't
zeggen zel maar een rechte fteiloorigheid
Van 'er Ouwers.

SAARTJE

Ja, je zoud eerder met je hoofd deur
een muur brecken

Dan datje ze verzetten zoud, wie 'er van rept, niet een
woord wille ze 'er van fpreeken,

En wie Jan Klaafen maer in 't minfte beftact, word ge-
duurig by 'er uitgefcholden en veracht.

MARRITJE.

Maar, als hy een eerlyk Jongman is, wat raakt hem
zyn afkomst, of geflacht?

Valt 'er anders niet te zeggen, zo doenze je groot onge-
lyk datze 'tje zoekente beletten.

Ga jy der maer zo op an, Saartje, en komt 'et 'er toe,
beroepje flechts op ons, wy zellenze wel zien ter
neer te zetten,

En ook alle bei met fatzoen, en goede redenen onder-
gaen.

SAARTJE.

Och? wouje dat doen, Gebuurtjes, want ik ben verzee-
kert dat 'er gien kleine storm zel opftaen.

Ik ben myn zelve schier niet, ja 't verdriet me langer
zo te leeven.

Maar zacht, daar zien ik myn moeder aan de deur, ik wil
myn wellekomst wel om een oortje geeven,
Zo zel ze me deur haalen, ik vrees 'er veur als ze me
maar ziet.

GRIETJE.

Jamoër, je moet denken al baerdze wat luid, ze vaard
daerom veur morgen niet.

ZEVENDE TOONEEL.

MARRITJE JACOBS, GRIETJE PIETERS,
SAARTJE, DIWERTJE.

DIWERTJE.

Wellekom, Saartje Jans, wat zo? myn kynd, kenje
het huis noch iens vinden?

Schaamje wat jou laryster, hoe durfje je zulke stoutig-
heid onderwinden,

Van zo uit te blyven? jou regte praatje by, jou loshoofd,
jou onbedocht,

Daer hebje die kostelyken achtermiddag zo onnuttelyk
weêr deur ebrogd,

En hier staet men tot de ooren toe in 't werk, het linnen
over de vloer, en de bedden noch te maaken,

Jy draagt langer gien zorg altoos, 't is jou genoeg, as
je maar 't gat weet uit te raaken,

't Is niet langer om te harden, zo asje me alle daagen
bejegend en versteurd.

SAARTJE.

Maar, moeder, is dat nou zulken zaak, en is daer zo
veul an verbeurd?

Maerje van der Gyfen het me daer wat an de praat ge-
houwen, en daer heb ik wat gezeeten,

En ze had juist de warme keetel over, wat ik deß, ze
wou me niet laeten gaen, of ik moester blyven eeten.

Di.

GEWAANDE DIENSTMAAGD. 31

DIWERTJE.

Jy zoud op je tyd thuis komen, zo haest as jy je bood-
schappen had gedaen,
Je wist wel dat 'et hier zo ongeredderd lag, en dat de ben
met kleeren was blyven overstaen;
Maer neen, men weet myn altyd met de eene of de andre
blaeuwe boodschap te doeken:
Ik denk dat je deur de iene of de ander labbekak Jan Kla-
fen hebt doen opzoeken,
En daer heeft men zyn tyd verkwispeld en vermalt, en
zo wat by de rug opgehaald;
Maer speulme die part noch ereis, ik beloofje dat 'et je
dan gelyk zel worden betaald;
Ik zel jou die zwier wel haest deur ien andere middel
doen intoomen.
Wat bescheid brengje van Martyn?

SAARTJE

Dat 'et meisje t'aevond in 'er huur zel koomen.

DIWERTJE.

Ga me voort na binnen toe. Ja wel ik weet niet wat ik
van dat meisje zeggen zel!

ACHTSTE TOONEEL.

GRIETJE PIETERS, DIWERTJE, MARRITJE.

DIWERTJE.

Het staet 'er me zo wonderlyk van veur.

GRIETJE.

Heb je 'er niet na vernomen, Diwertje buur?

DIWERTJE.

Neen ik, Grietje Pieters.

GRIETJE.

Wat zel ik zeggen, dat lukt al
hiel zelden wel.

DIWERTJE.

Ik heb het wel meer gedaen Grietje Pieters, dat ik 'er zo
hiel kwaelyk niet ben by gevaren. Doch

Doch 't zou men ook wel kennen missen.

MARRITJE.

Zo is 't, moër, de ervarentheid zel 't hem best openbaren.

Hoe is 't, Diwertje, zel 't haest ereis lukken metje dochter en Jan Klaafen?

DIWERTJE.

Ei, Marritje Jacobs en prater doch niet van. 'k Heb liever dat je 'er van zwygt, daer is ook op het duizenste deel in 't minste niet an.

GRIETJE.

Nochtans het 'er elk de mond zo vol van dat ze zamen in het kort zellen trouwen.

DIWERTJE.

Ja, de lui moeten wat praten, Grietje Pieters, maar wy zellender wel wacht veur houwen,

Zouwe wy an zulken hoop komen? an zulken rapjanus volk? daer is 'er niet een onder ofhy heeft ien dat,

Den een is Bankrot gespeuld, en de ander zit noch in Gyzeling, en de darde is om zyn guitery gebannen uit de Stadt,

En daer zou myn dochter an koomen? wel ik zag 'er daadlyk liever van de veereld scheijen.

MARRITJE.

Myn lieve moër, hoe licht kon 't gebeuren datje 't je noch wel mogt beschreijen,

Je weet niet as de zinnen gevallen bennen, watze 'er wel durven onderwinden en bestaen.

Gelykje weet, daer is Elsje Cabbeljauws, wat kost het 'er wel meenigen traan:

Heur dochter was ook verloofd aan een knecht: ze swoer ze zou't in der eeuwigheid niet consenteeren,

Maar wat is 'er opgevolgd? wierd ze niet puursteeken mal? dat menze noch als een klein kind moet regeeren?

En daer hebbenwe honderd exemplen van; gelyk noch onlangs is geschied.

EN

GEWAANDE DIENSTMAAGD. 33

En wat haelenze'er anders meê op den hals, als'er eigen verdriet,

En zo zienwe dat veul onheil uit zulke styfzinnigheden komen te spruiten.

DIWERTJE.

Daer kreunewe ons niet an, word ze'er dol om, zo wou ik'er noch liever opsluiten,

Dan dat ik zou zien, datze an Jan Klaafen trouwen zou.

GRIETJE.

Maar, Diwertje! spreekje die woorden? ja wel! je bent wel een onverzettelyke vrouw. (leeven?)

Kenje dat by je zelfs zo inschikken? en dan noch geruft Als de Jongman eerlyk is, en of zyn geslacht niet en deugd, is daer zo veul an bedreeven?

Zou men nou naer geslacht zien? naer geslacht zien? wis niet kind, die hekken zyn al lang hersteld;

Doet de ronde vry overal, 't woord datje mekaâr in 't oorbyt, is geld;

Geld, geld is de leus, 't geld gaet voor alle zaaken,

Daer dat is, gaet men voort, daer de andre zitten en kyken en kennen niet an de man raaken.

Praatje nou van geslacht? ik stae dat metje toe, kan men 't allebei naer zyn zin bekoomen,

Ik zouder meê thuis weezen, maar als 't anders niet en kan, behoorde men van gien zwaerigheid te droomen.

Jan Klaafen het een schoon kapitaal. Diwertje: en, zo elk een zaid, zo draagd hy hem ook wel.

Myn lieve moêr, mienje dat men 't hier altyd zo volmaakt hebben zel?

Je moetje wat laeten gezeggen, 't is niet te weeten wat ongemak dat je'er van zou kenne krygen.

DIWERTJE.

Grietje Pieters, ik bidje toch op alle vriendschap wilt'er maar van zwygen.

't Leid zo by ons, dat 'et in der eeuwigheid met onze zin niet zel geschiên.

MARRITJE.

Dan moetje verwachten wat 'er van komen zel; lich
zelve noch wel wenschen om die dag te mogen zien.

DIWERTJE.

Dat moet zyn beloop dan hebben. Nou hier ien speltje
by esteeken, we zellen't daer by laeten.

Goeden aevond gebuurtjes, ik zie wel we zellen't hier
toch niet effen praatén.

NEG ENDE TOONEEL.

MARRITJE JACOBS, GRIETJE PIETERS.

MARRITJE.

Wat dunkje, Grietje Pieters, is 't niet een rechte
stykoppigheid?

GRIETJE.

Ik zeg dat de jonge lui wel hebben gedaen, en dat ze 'er
zaak op die wys hebben aangeleid,

En ik mien als den bommel nou uitbreekt, dat men Di-
wertje vry gemakkelyker zel kennen beleezen.

MARRITJE.

Dat vertrouw ik ook, Grietje Pieters, ik zel de jonge lui
altoos gien party weezen. (al moe,

Nou ik mag nae binnen gaen, 't is guurtjes, ik ben 'et hier
Maar zacht, daer ginter komt Reinier Adriaanse, die
Kwacker an.

GRIETJE.

Dat gaet gewis nae Saartje toe.

TI ENDE TOONEEL.

REINIER ADRIAANSZ.

JA wel! kan dat de liefde doen, ik zeg 't zyn wonder-
lyke dingen!

Hoe krachtig dat ik 'er in den geest tegen stry, nochtans
het vleis schynt me te dwingen.

GEWAANDE DIENSTMAAGD. 35

En wil ik het van me wegwerpen, als een waerelds en
tydelyk bedryf,

Zo komt het vleis, en verwekt zulken orkaan, en bar-
ning in men lyf,

Dat ik, als een vuur of een oven schyn te blaaken.

En nou ik 'er in ben, wat raed om 'er uit te raaken?

Zie ik moet bekennen, dat 'er iets inwendig by men is,
dat me wederhoud,

En daerom denk ik dan weer by mezelfen 't is immers
gien zonde dat men trouwd.

Hoewel dat de reinigheid veul volmaaktheid word toe-
geschreeven:

Maar ik denk datze my en de rest slagten, dat de mee-
sten die in schyn, en de minste in der daad be-
leeven. (verrukt,

Zie, ik spreek nu in myn swakheid, als deur den vleefche
En nou ik die prikkeling, en 't geen my noch meerder

drukt (men,

Niet wederstaen kan, zo is het zo ver met me gekoo-
Dat de geest teenemaal verzwakt is, en 't vleis de over-
hand heeft genoomen,

Zo dat ik het by mezelfen nu zo heb overleid,

Om 'er over heen te stappen, en voegen my an de kant
van de vleizelykheid:

Te meer, daer is myn peet Lysbet die me alle dagen an
'toor leid te teemen;

Hoor, Reinier Adriaense, zaidze, hyllikke moetje vaar,
of al myn kostelyke goedje zel vervreemen:

Zo jy gien erfgenaam krygt, vervalt het hiel an een an-
d're kant;

Gelyk an de Kindren van Walligje Symes, en Lob-
berig Krimps in Waterland;

Achter Zusterlings keijeren, die 'er vast op leeg gaen
en luijeren,

Daerom volgt men raedt, en gaet nou zo zachjes iens
heen kuijeren, (keur:

Het spoor is al gemaakt, en van deuze drie hebje noch de

36 JAN KLAASZ., OF

Ofje naer Marten Jacobs dochter wilt gaen, op de Braak
 in de gouwe Steur,
 Of naer 't Weeuwteje in derykebuurt, in de drie groene
 Fuiken,
 Of naer Jan Jasperfes dochter, in 't Kattedgat, in de zes
 fiene kruiken,
 Dat is ien eerlyk man, en wel de minste in pracht,
 En dat wint uit vaer, watje doet ziet toch nae ien eerlyk
 geslacht:
 De lesten heb ik je toegeleid, alsje daer kend an raaken,
 En ik heb 't deuzen dag de vrinden ook al bekend doen
 maaken; (van,
 Daer zou ik nou iens heen gaen, maer evenwel dit is 'er
 't Meisje is vry wat wulps en gaeren an de man,
 En daer by jonk, en dat jonk is wil gemeenlyk wel wat
 mallen.
 Nou, terwylmen de geest zo krachtig 'er niet van en
 getuigd, wie weet hoe 't noch uit zel vallen.
 Laet zien, me dunkt dat ik hier al op de hoogte ben.
 Dit zel het huis weezen, en naer dat ik het noch van outs
 ken, (open.
 Ik zie daer licht veur de glazen, en daer gaet de deur juist

E L F D E T O O N E E L.

REINIER ADRIAANSZ., SAARTJE.

REINIER ADRIAANSZ.

Wel, Saartje Jans, 't scheelde niet veul of ik had
 schier verby gelooopen.
 't Is juist of het weezen wil, datje de deur zelf open doet.

SAARTJE.

Wat was jou zeggen, vriend? ik loof niet datje hier
 weezen moet, (dere wegen.

Ik kenje niet, daerom wandel maar voort, en zoekt an-

REINIER ADRIAANSZ.

Kend gy me niet, Saartje Jans? wel bezie my ien ryste
 deegen. SAART.

GEWAANDE DIENSTMAAGD. 37

SAARTJE.

Benjy 't Lambert oom? ò neen? ik heb abuis.

REINIER ADRIAANSZ.

Ik ben Reinier Adriaansen, neef van Lysbet Franfen
an de Haerlemmer fluis.

Hoe is 't, noch tamelykjes?

SAARTJE.

Dat gaet zo wat heen.

REINIER ADRIAANSZ.

Zo, zo. Vader en Moeder zynze noch
wat hartelykjes met 'er beijen?

SAARTJE.

Ja zo wat an de knorrige kant, tuffchen lachchen en
fchreijen.

REINIER ADRIAANSZ.

Zo, zo. Vader het aleen harde ftoot ehad, is hy nou
weer wat mooi op zyn ftel?

SAARTJE.

Redelykjes.

REINIER ADRIAANSZ.

Zo, zo. Moeder pleeg vry wat doofagtig te
weezen, hoe is 't hoordze nu weer redelyk wel?

SAARTJE.

Dat ken wel gaen.

REINIER ADRIAANSZ.

Zo, zo. Wat het van dezen dag geftoormt! en
wat heeft de wind fterk en fel geblaezen!

Hoe is 't, hebje tot jou went ook wat fchade geleên?
zo an fchoorftienen, pannen of an glaazen?

SAARTJE.

Zonderling niet.

REINIER ADRIAANSZ.

Zo, zo. Ik loof dat men 'er van hooren zel, den
armen zeeman die beklag ik, daer komt
het nou mieft op aen.

Hoe is 't buiten in jctuin? ftaet 'et altermael mooi in zyn
bloefem?

Dat ken zo hiel wel gaen.

REINIER ADRIAANSZ.

Zo, zo, maer Saartje Jans, om van myn voorgaende re-
denen nu af te breeken,

Zo zou ik wel verzoeken, of ik hier in vryigheid wel
ien woordje zou mogen metje spreekē?

SAARTJE.

Als 't niet telang en duurd.

REINIER ADRIAANSZ.

Zo, zo, de reedenen van myn aankomst, ver-
trouw ik is je eenigzints bekend;

En terwyl jou zelfsstandig beeld in myn hart zo diep staet
geprent,

Heeft my de geest geperst om herwaarts te koomen.

Ook zelje wel indachtig weezen, wat ofsprack de vrin-
den zamen hebben genoomen.

Als ook 't besluit 't geenze weederzyds dezen dag heb-
ben gemaakt.

SAARTJE.

Ik heb zo wel wat gehoord; maar ik kan niet voelen dat
'et my raakt.

REINIER ADRIAANSZ.

Zo, zo, niettemin hoop ik datje 't van kracht en waer-
de zelt houwen.

En om alle ydele woorden, die men in 't vrien gewoon
is, te schouwen,

Gelyk alle andre ontugtigheid, die men dan gemeenlyk
wel doet,

Geheel en al verby te gaen, want ziet Saartje Jans, dat
sryd tenemaal tegens myn gemoed,

Zo kom ik je verzoeken, en dat in deugd en in eeren,

En terwyl myn Geest getuigd om jou vleis te begeeren,

Zo kom ik u men zelfs cerbiediglik bieden an,

Op dat gy mogt worden myn echte vrouw, en ik jou
wettelykeman,

Om alzo te zamen dit aardsche deel vruchtbaerlyk te be-
leeven.

SAART-

GEWAANDE DIENSTMAAGD. 39

SAARTJE.

Ja wel, alzo de geest by my zo vaerdig niet en is, en ken ik je daer gien antwoord op geeven;
Maer zo veul als me die tot noch toe getuigd, is't maar verlooren arbeid.

REINIER ADRIAANSZ.

Zo, zo, ik beken 't Saartje, de geest moet innerlyk werken, of daer word geen rechte grond geleid.
Eenigheid in liefde, eenigheid des geests, is de rustbank van een vreedzaam leeven.

SAARTJE.

Maer hoor, vriend, terwylje zo krachtig deur den geest werd gedreeven, (tyd,
Zo wou ik je eerst dit raën, en verzuimen veur algien
Dat is, datje zo wat dubbelden annys met lavas gebruikte, en maaktje die winden eerst altemaal kwyt,
Ze mogte je anders de eene of de andere tyd 't hart overstelpen,
En kwamenze in 't gedarmte, je liep groot perykel, want de miesters zeggen die lui zyn niet te helpen;
En als gy dan getrouwd waard, wat zatje vrouw dan wel in verdriet,
Ja ze treurden 'er wel dood, wie weet ofze eindelyk niet meê deur mistroostigheid op een doolweg mogt geraaken.

REINIER ADRIAANSZ.

Maer, Saartje Jans, mienje 't ook? ja wel je zoud me noch wel schier an 't lachchen maaken.
Hoewel dat ik het veur ydelheid houw, als ook alle vergeefsche reën;
Maer ik denk weer, als men in 't vrijen is zo gaet 'et 'er noch al meê heen.
Maar om dan weer tot myn verzoek te komen, en geen ydele reeden meer te spillen,
Veel min malkandren op te houwen met eenige zotte grillen, (staen,
Zo beliest me je meening eens ongeveerinst te doen ver-

Of je men verzoek verwerpt, dan of je jou daer noch op wat zelt beraên.

SAARTJE.

Benje daer zo haestig meê myn vriend, dat ik dat zo daad'lik zou zeggen,

Ik dien 't buiten den geest, by me zelfs ook wel iens teoverleggen?

REINIER ADRIAANSZ.

Zo, zo. Ik mag die veurzichtigheid wel leijen, Saartje Jans, in plaets van zo blind toe te loopen by de gis; Want ziet, men weet somtyds niet of men van een goede, of van een kwaede geest bezeeten is.

De gaaven des geests vallen zonderling, den eene tyd werken ze veel krachtiger dan de ander;

En dan makenze den mensch eens dol, en dan weer hiel-schrander,

Zo dat myns gevoelens daer deur al ons doen en laeten werd bestierd.

SAARTJE.

Angaende jou verzoek, 't geen je me hebt voorgesteld, zeer net en welgemanierd,

En myn besluit daer op wilt hebben, zo laet ik je dit dan weeten,

Datje van nu voortaan het weêrom komen wel meugt vergeeten,

Dit getuigd myn geest zo tegenwoordig.

REINIER ADRIAANSZ.

Zo, zo, Zeer wel Saartje Jans, je heb niet kwaelik gezeid,

We meugen 't dan wat uitstellen, of je noch kwam te veranderen van zinlykheid,

Daer toe wens ik dat de liefde jou van dag tot dag toe in wil versterken.

Ik zel hier op myn afscheid dan neemen, en wachten 't of, wat de geest noch eindelijk mogt komen uit te werken.

GEWAANDE DIENSTMAAGD. 41

Γ W A A L F D E T O O N E E L.

SAARTJE.

Keyeren, dat's een postuur, daer gaet hy heen, die
 rechte Jangat;
 Ey ziet hem eens schrybienen, of hy zen broek van
 binnen bepist had,
 Zyn geest getuigd wat, en myn geest getuigd dat hy
 niet zel bedyen.
 Wel, eer ik me aen een Kwaeker liet koppellen, ik liet
 me liever van de nagtmerry beryen.
 't Zou myn Ouwers ook niet verscheelen, hy kwam
 dan ook wieder maar kwam,
 Al was 't een Beedelaer van de straet, 't zou heur al wel
 weezen, als ik maar Jan Klaasen niet en nam.
 Maer dat leyt 'er al toe, ze zellen zo weinig niet ver-
 stomd staen eer de klok tweemaal twaelf heeft
 geslagen,
 Laet zien, 't is al lang over achten, ze zellen al haest
 moeten op daagen.
 Zie daer, had ik 'er eer van gesproken; zien ik wel,
 zo komenze daer ginder an, deur de straet,
 Ik bender zo van ontsteld, daer is niet een lit an men lyf
 dat stil staet,
 Ochja! ze zyn 't!

DER TIENDE TOONEEL.

SAARTJE, JAN KLAASZ., MARTYNTJE.

Wat dunkje nou van Jan Klaasen, Saartje Jans?

MARTYNTJE.

SAARTJE.

Wat zou me dunken, 't zyn wonderlyke dingen,
 't Hart klopt 'er me van in 't lyf, 't is eveliens of het men
 uit de keel wil springen,

42 JANKLAASZ., OF

Hy boezelaert al hiel, 't past hem alles ondieft, netjes en glat,

't Staet hem eveliëns of hy 't al zyn leeven gedraagen had.

JANKLAASZ.

Myn lieve Saartje Jans, nou ziet men wat de liefden al uit kan werken.

MARTYNTJE.

Hoor, Saartje, om gien achterdogt te geeven, of om niet te merken,

Zo moetje meê lustig poot an speulen, en zien maer datje alle dingen haest an ien kant maakt,

Om, als het gedaen is, dat je maar van de vloer raakt,

En of je Moeder Jan Klaasen iet wou zeggen of belasten,

Zo moet hy 't niet beschreunt doen, maer stout nefsens jou antasten;

't Zou schoon in de hand vallen gingen de ouwe lui wat vroeg te bed,

Je moet veur al ook niet beteutert weezen, zingt 'er liever een deuntje onder dat het ien aerd het,

In zulken gelegenheid moet me veur al niet leggen sussen of droomen.

SAARTJE.

Had je hier een weinige eer geweest, Reinier Adriaansen die kwacker, heeft daer zo dadelyk zyn afscheid genomen.

Zo als ik jou zag an komen, zo ging hy heen.

Ja wel, hadje zyn temery eens gehoord, 't was anders niet als zo, zo, en men ja is menja, en men neen is men neen,

En al zyn woorden waaren als met een satyne biesje deurweeven.

MARTYNTJE.

Hoe kon je 't zo lang harden, Saertje, ik had hem in 't begin al zyn palpoort egeeven.

SAARTJE.

Ik had 'er men vermaak in, dan getuigde zyn geeft dit, en dan getuigde zyn geeft weer dat.

MAR-

GEWAANDE DIENSTMAAGD. 43

MARTYNTJE.

Hoor, dit an een zy gefeld, ik hebje daer daedlyk
gezeid, hoe en wat

Jou voort te doen zel ftaen, en als je zo doet, zo
benje buiten alle fchroomen.

SAARTJE.

Goed, Martyntje, ik gae nabinne toc, ik zel myn Moe-
der laeten veur komen.

VEERTIENDE TOONEEL.

MARTYNTJE, JAN KLAASZ., DIWERTJE.

DIWERTJE.

Goeden aevond Martyntje, komje daer met 'et meis-
jeaan.

MARTYNTJE.

Ja Diwertje, 't is vry donker en wat veer, ik docht,
ik mag zelver meê gaen.

DIWERTJE.

Daer doeje wel an moêr, wellekom Vryfter, dat je
wat lang meugt beklyven.

MARTYNTJE.

Daer twyfel ik niet iens an, kind, ze kan kostelyk
stoppen najen en ftyven.

DIWERTJE.

Wat je toch zegt, wel moêr, dat komt tot onzent al
hiel wel te pas.

MARTYNTJE.

En al 'er werk doedze zo knaphandig en zo ras,
Ja ze vliegt, gebieje 'er wat, zo gewillig iffe op 'er bienen.

DIWERTJE.

Hoor, Martyntje, valt 'et wel uit, we kenne mekaar
op ien aêr tyd weer bedienen.

Hochietje, Vryfter?

JAN KLAASZ.

Jannetje Martens.

DIWERTJE.

Goed, maer hoor, Martyntje, ik heb het by my
zelven zo overleid, verstaetje wel, (zel,

Als dat dit meisje alle nachten by men Dochter slaepen
En dat om die reedenen, gelyk ikje zel verklaaren,

Daer is ien Jongman die Jan Klaasfen heet, die hier
geduurig om de deur gaet waeren,

Ja we hebbender zulken onrust van, en hy verzuimd
'er om gien tyd,

En naer dat we 't bereekenen kennen zo het hy onze
Saartje over detwie jaaren gevryd,

En we doen al wat we kennen om 't te stuiten en te
weeren;

't Zou noch wel gaen, maar hy is van een ondeugend ge-
slagt, en daerom kennewe niet resolveeren.

Tot drymael toe het hy 't hyliek doen verzoeken, ja
daer word gien moeiten om gespaert,

Daerom, Jannetje Martens, zie wel toe dat je men
Dochters reinigheit wel bewaerd.

JAN KLAASZ.

Laet dat maer op me staen, Vrou, ik zel dat hiel wel
besteecken.

DIWERTJE.

Ziet, Martyntje, we hebben om die reeden de luifel
van ons huis laeten of breeken, (gast,

Uit vrees of hy ze beklimmen mogt, 't is zulken argen

Hy zou tegen ien muur op vliegen, en wat hy grypt
dat houd hy vast?

Daerom, Kynd, zelje gedurig ien oog in 't zeil moe-
ten houwen.

MARTYNTJE.

Zouze niet, hoor moer, wat je 'er gebied dat meugje
'er zonder omzien vertrouwen.

Nou Jannetje, doet dan alles gelyk een eerlike meid
toebehoord,

En dienje volk trouw, 't is moeijelyk als men de meis-
jes wel besteld dat men dan klagten hoord,

GEWAANDE DIENSTMAAGD. 45

Volmaakt kan men 't hier niet hebben, tuffchenbei-
de word meest gepreezen,
En imant die diend, denkt dat hy altyd de minfte moet
weezen,
Onthouwje maer deuze les.

DIWERTJE.

Daer fpreekje recht an, Martyntje buur.

MARTYNTJE.

Nou, Diwertje, veul geluks met je meid, enjy, Jan-
netje Martens met je huur.

DIWERTJE.

Kom, naer binnen, en brengje doos op 't hangkamertje
tuffchen de twie glaaze kaffen, (fen.
En zet voort wat water op het vuur om de vaaten te waf-

VYFTIENDE TOONEEL.

MARTYNTJE.

Dat is ien trek, of men wel aardiger befchryven zou;
Ze miend dat ze ien duifje herbergt, en ze fluit
juift ien doffer in 'er kouw:
Dat wil hem fchoon op doen, bygut hoe wil 't 'er op
't land waijen,
Men mag ook zeggen wat men wil, maar dat 's ierft
recht iernand een rad voor de oogen draijen,
Hy moet 'er alle nachten by flaepen! wel niet fchoonder
dat hy zoekt,
Hoe kan men als men 't zeggen zel, geblindhokt wor-
den en gedoekt,
En wat zou ik een register van diergelyke loopjes kun-
nen op tellen,
Daer heb ik weér een kryttertje tot mynent ekregen om
in Waterland te beftellen!
Dat Waterland, dat Waterland! keyeren dat weet wat,
Nou dit is 'er of, het neemt weér veul quaede corrup-
tie, zwaere zinkingen weg uit de Stad,

Daer-³

46 J A N K L A A S Z., O F

Daerom is 't ook vast gestelt, gelyk ik heb hooren zeggen,

Als datze Buikflood tot Nieuwendam toe zullen uitleggen,

Zo neemt dat woelen toe, en zo groeid die neering an,
En dat zo bedektelyk, dat de Man niet weet van de
Vrouw, noch de Vrouw van de Man,

Daerom, dat ik klappen wou, daer zou wat uit komen, zou ik mienen,

En dat's de reden datze my allerykkelyk van klink klank
kloribus moeten geeven, zel ik 'er trouw dienen,

En al zeg ik 'et zelfs, wat is 'er ook al meenig meisje en
Jongman dien ik op deuze wys bestel,

En zelden neem ik voor, of altyt lukt 'et men wel,
Ik heb 'et ook zo drok, dat ik 'er mooi en rykelik kan
van leeven:

En al had ik drie vier lyven, ik zouze altemael werk
kennen geeven.

Nou dat geld is verdiend, al weêr wat anders, ik mag
zo na huis toe gaen,

Ik ben verzekerd dat 'er tot mynent al weêr een twee
drie posten op de vloer staen.

D E R D E B E D R Y F.

E E R S T E T O O N E E L.

D I W E R T J E.

JA wel, ik weet niet wat ik van dat meisje zel zeggen,
ze staet me ook gants niet aen,

Al watze tot noch toe gedaen heeft, doet ze verkeert,
alliens of ze 'er leeven gien huiswerk had gedaen,

Zo dat ze 't ook al niet weezen en zel, en daer mee
ben ik weêr dapper verleegen,

Ik zie wel; 'k heb pissebed laeten gaen, en kakkebed
weêr ekreegen,

Men

GEWAANDE DIENSTMAAGD. 47

Men mag hem op de Besteedsters niet verlaeten, 't is
 altyd nou heb ik wat puiks, van twie drie de keur,
 En al ze heur salaris weg hebben, dan is 't flegts, goe-
 den dag Juffrou, veul geluks Juffrou, en daar mee
 gaenze deur;
 Het zou zulken overvliegstersje weezen, en zeker men
 mag 'er wel van zwygen;
 Daer heb ik 'er al over een uur geroepen, en men kan-
 ze noch niet van 't bed krygen,
 • Jannetje, e Jannetje, hoe is 't zelt ereis lukken? wat
 doeje zo lang op 't bed?

T W E E D E T O O N E E L

DIWERTJE, JAN KLAASZ.

JAN KLAASZ., *van boven.*

IK kom, Vrouw, Saartje het te nacht zo magtig ge-
 woeld, en dat het me wat verlet.

DIWERTJE.

Ik zeg dat je daadlyk beneën komt, hoor Jannetje,
 dit zou me veur al niet passen,
 Jou alle daagen van je nest te roepen, haalt de gla-
 zewasser met een emmer schoon water, om de
 glafen te wassen.

Ik ben altyd wel gefakzeert, met de meisjes; wel
 domme jut, taft je maar zo blind toe by de gis?

Is dat ien glazewasser? en heb jy gediend? en weetje
 noch niet wat een glazewasser of ien raegbol is?

Ei ziet die slonsmoer daer iens staan, ziet al dit gewaat
 iens an 't lyf hangen,

Wel jy bent ien gauwertje, men zou noch wel do
 Rotten met je kennevangen,

Neen, moer, jy zel 'et niet weezen, je meugt zo daedlyk
 wel weer gaen, zulke jottoos heb ik niet van doen,

Ik weet niet waer men zinnen zyn geweest? daer staetze
 nou en kykt, ja wel de meisjes zelleje noch gek
 broen, Waer

48 JAN KLAASZ., OF

Waerzel ik 'er meê heen, nou ben ik weer hiel verlegen,
Voort, brengme de raegbol weer op zyn plaets, en
haalt de beuzem om de vloer an te veegen.

Och! wat breektze daer? ik durf 'er schier niet nae zien
zo ben ik ontfeld,

Ien van myn beste Posteleine schottels, een drieling;
ze kost me mooi over de tien guldens an geld.

JAN KLAASZ.

Ik kon het niet beteren, vrouw, ik raakten 'er effen met
de raegbol an, ik beloofje van daag weer een an-
der te koopen.

DIWERTJE.

Daer komtze weer met de luiwagen in plaats van de
beuzem; ik ken 't niet langer zien, ik moet 'et
huis verloopen.

DERDE TOONEEL

JAN KLAASZ., SAARTJE.

Jan Klaafen, hoe gaeje zo onbezuift en zo reukeloos
SAARTJE. (aen?)
JAN KLAASZ.

Waer is je Moeder?

SAARTJE.

Ze is hier naest de deur by Grietje Pieters, en
by Marritje Jacobs gegaen,

Daer is de beuzem Jan Klaafen, je moetze niet zo,
maar zo an vatten,

En veegen den drek die weg nae de deur, je mogt an-
ders het houtwerk bespatten, (nen.)

Daer komenze met 'er drien in huis, ik gae weer naer bin-

JAN KLAASZ.

Ja, hou jy je mael slegts aen een kant.

VIERDE TOONEEL.

DIWERTJE, JAN KLAASZ., MARRITJE
JACOBS, GRIETJE PIETERS.

DIWERTJE.

Wat dunkje van dat staeltje, Grietje Pieters? lykt 'er
niet wel ien Ameraaltje van 't land?
Wel ik verfoeime, dat ik me zulken fatzoentje heb lae-
ten an praaten.

GRIETJE.

Ja, Moër, wilje Besteedsters gelooven? mis is 't, je
meugt je op dat volkje niet verlaeten,
Daer worden 'er zoo veel deur misleid, daarom kom
ik 'er niet aen.

DIWERTJE.

Daer het ze me alrië ien kostelyke posteleine schot-
tel gebrooken, de beste die der veur myn schoor-
stien heeft estaen.

Ik kom het niet laeten, of ik moestje men nood ko-
men klaagen;

Zeg ik datze een glazewasser brengen zel, ze komt met
de raagbol, spreek ik van een beuzem, ze brengt
een luiwaagen.

Neemt de beuzem in de andere hand, dauwel, dat 's
al weer an; al wat ze doet dat doedze verkeerd,
Ziet 'er dat veegen iens ter hand staen.

MARRITJE.

Dat loof ik wel, Moër, ze het 'et 'er leeven
ligt niet geleerd.

En ze zel 'er leeven ook niet worden die je miend datze

DIWERTJE.

Wel, Marritje Jacobs, wat is dat te zeggen? (is.

MARRITJE.

Ja, kynd, 't zouje al vreemd veur komen als men je dat
kwam uit te leggen;

D

Daer

Daer is te nacht tot jouwent al vry wat om egaen, meer
als de meulen in 't woud,

Doch, 't is gien wonder dat 'er wat omgaet, daer men
zo zonder speulman bruiloft houd.

DIWERTJE.

Angaende die zaak, Marritje Jacobs, we hebbender
te nacht gien nood van gehad, van dat perfuimen,
't Is pas zes weeken geleên, dat we ons secreet heb-
ben doen ruimen.

GRIETJE.

Daer praate we niet van, Diwertje, verstaet ons wel te
recht,

Hebje ze wel te deeg bezien?

DIWERTJE.

Wat zou ik 'er an zien?

GRIETJE.

Wat je 'er an zou zien? wel, myn lieve Moër,
het is een knecht.

DIWERTJE.

Een knecht, een knecht?

MARRITJE.

Ja een knecht, kynd.

DIWERTJE.

Een knecht! och lafy! och armen!

MARRITJE.

Hy het jou dochter deuzen nacht wel te deegen gekoef-
terd in zyn armen.

DIWERTJE.

E Jan Jasperfen! e Jan Jasperfen! och! wat komt ons
over? een knecht, een knecht!

VYFDE TOONEEL.

DIWERTJE, MARRITJE JACOBS,
GRIETJE PIETERS, JAN KLAASZ.
JAN JASPERSZ.

JAN JASPERSZ.

Hoe benje zo ontsteld, Moër? ik verstaë niet een
woord watje zegt.
Is het om de meid? laetze weer loopen, zelje je om
de meid zo versteuren?

DIWERTJE.

Laetze weer loopen! kosten wy 'er nou zo ofkomen,
wat nood wasser dan van treuren?
Het is een knecht.

JAN JASPERSZ.

Een knecht! kom, kryg men creis een kaërs,
dat ik 'er de waerheid van ondervin.

DIWERTJE.

Ziet, watte oogen het hy, als ien Valk! en hy krygt al
haer an zen kin!

JAN JASPERSZ.

Och! ja Moër, het is een knecht! die tekens en ken-
ne niet liegen.

Jou, stukkeboëfs als je bent, hoe hebje 't durven be-
staen van eerlyke lui zo schandelyk te bedriegën?

Spreek op? wie benje eer ikje de bienen an stukken

JAN KLAASZ.

(smyt?)

Ik ben Jan Klaafen, die jou dochter Saartje Jans zo lang
heb gevryd.

JAN JASPERSZ.

Jan Klaafen!

DIWERTJE.

Wat zegje, Vaër?

JAN JASPERSZ.

Het is Jan Klaafen, Moër.

DIWERTJE.

Jan Klaafen! Grietje Pieters, wat komt ons over?

GRIETJE.

Ja, Moêr, dat heb ik 'er al van verwacht.

DIWERTJE.

Jy bent een vrouweschender, jy heb myn dochter verkracht,

Verkracht hebje ze, 'k zel wraak roepen.

MARRITJE.

Nou, Moêr, jemoetje zo niet versteuren, Je moetje zelfs noch al troosten, en denken dat die dingen wel meer gebeuren.

DIWERTJE.

Troosten? daer is niet een lit an men lyf dat stiel staet; zo ben ik 'er van onsteld.

GRIETJE.

Al 't geen dat we hier nou zien, hebben we je dat flus niet al van te vooren gespeeld?

Wat helpt nou al jou temery op ofkomst en geslacht? ik zeg datze wel hebben gedaen, en dat elk dit vonnis zel wyzen.

JAN JASPERSZ.

En ik zeg, dat 'et maar een party labbekakken en kopelaersters bennen, die dit pryzen.

GRIETJE.

Nou, Vaêr, weesje maar wel geruft, 't is al gelyke munt, hou jy je slechts wat hartig in de kouw.

JAN JASPERSZ.

Ik zeg noch ereis? dat ik het niet om de broederschap liet, dat ik me wel te deeg an dien schavuit wreeken zouw,

Als ook an die, die dit werkje dus hebben helpen besteeken.

DIWERTJE.

E Saartje, e Saartje.

MARRITJE.

Och! daer komt die sloof an, wat het ze
ien krop! en hoe zelze kennen
spreeken?

ZESDE TOONEEL.

DIWERTJE, JAN JASPERSZ, JAN KLAASZ.
SAARTJE, MARRITJE JACOBS,
GRIETJE PIETERS.

SAARTJE

Myn lieffte Vader en Moeder, vergeef 'et me zo
ik jehier in heb misdaen.

DIWERTJE.

Misdaen?

MARRITJE.

Nou, Diwertje, ontfelje zo niet, men moet
tegen ien jonge vrouw zo niet angaen.
Och! hoe bedrukt ziet ze 'er uit, ze zeldergewis noch
aen 't eind schreijen.

JAN JASPERSZ.

Jou laelyke stukkevleis alsje bint, hoe hebje 't durven
bestaen, van jou ouwers zo schandelyk te verleijen?
Was het noch maar een Schoenlappers gezet, ik zou
't verzetten, maar Jan Klaafen! ja wel ik ben hiel
konfuis.

JAN KLAASZ.

Verfchoon me, zo ik jehier in beleedigt heb.

JAN JASPERSZ.

Verfchoonen! datje een bordeel
mzakt van men huis?

GRIETJE.

Nou, Jan Jasperfen, denk dat 'et 'er diel is, en dat nie-
mand eens anders bruid zel rooven?

JAN JASPERSZ.

Ei, kallemoers praat, 'er diel is, mienje dat wy die din-
gen gelooven?

Maer Martyn de Besteedster, die al dit onheil heeft ge-
broud,

Ik zweer dat ze 'erverveur lyen zel, zie daer, ik gae zo
dryvende naer de Schout:

Zo wordze noch licht in 't heimelyk gegiezeld, of ten
minsten uitgebannen,

Want in zulken stadt als dit is, weet men dat onkruid
wel ter deeg te wannen.

MARRITJE.

Nou, vrienden, ziet je kinderen heur vernederen, maekt
toch ien eind van 'er verdriet.

En denkt wat 'er epasseerd is, dat 'et uit oprechte liefden
is geschied.

Och! daer zygtze neêr, Diwertje, ze sterft, ik voel niets
meer an 'er beweegen.

DIWERTJE.

Mynkynd! mynkynd!

GRIETJE.

Zehet gewis van onsteltenis een hartvang
ekreegen:

Och! ja ze sterft, wat azyn, azyn! zo sprenkelze wat,
en ontbinter schorteldoeks band.

JAN KLAASZ.

Myn lieve Saartje Jans; zo je noch eenige kennis hebt,
zo drukt me noch iens veur 't lest an men hand.

MARRITJE.

Ei, stae wat ruim kijeren, ze begint 'er wat te rekken, ik
hoop dat 'et noch gien sterven zel weezen.

DIWERTJE.

Och! Marritje Jacobs, terwyl 't nou zo leid, wou je
men man nu wat zoeken te beleezen.

MARRITJE.

Nou, Jan Jasperfen, geef je woord, je ziet immers
wat swarigheid dat 'er uit ken ontstaen?

JAN JASPERSZ.

Wat zellen we doen, Moêr?

GEWAANDE DIENSTMAAGD. 55

DIWERTJE.

Ik ziegeen middel, Vaer, of we zellen't
wel moeten laeten voortgaen.

JAN JASPERSZ.

Zo zel ik hem eerst veur of cenige artykelen gaen veur
houwen.

Hoor, Jan Klaafen, of ik 't toestond, zouje myn doch-
ter op deuze Voorwaerde dan wel willen trouwen?

JAN KLAASZ.

Och! jamen vriend, hoe krachtig, en hoe nauw dat je
me die ook insteld.

JAN JASPERSZ.

Zo zelje me dan belooven dat je niemand van je volk,
in handel of in wandel nae volgen zelt,

Dat je 'er te enemael van zelt of zien, en al je gezels-
schap en anhang ofsinijen:

Dat je de haanematten zelt schouwen, als ook het kwan-
zelen van honden, en van duiven, steentje, beent-
je, en schilderyen;

Dat je de kroegen zelt haaten, noch van pasdies al wat ik
zie, of van in't verkeerbord te speulen, zelt maaken je werk;

Dat je je beroep eerlyk zelt waerneemen, en weezen,
altd neerftig, zo op de Beurs, als in de Kerk.

Beloofje me dit alles naer te komen, en van nooit weer
tot jou voorgaende leeven te keeren?

JAN KLAASZ.

Och ja! en zo je 't op men verzoekt, zo wil ik 'et jou
wel zweeren.

JAN JASPERSZ.

Wel, houd daer dan in je woord, zo wensch ik je veel
geluks met myn kind.

GRIETJE.

Wat, zo, nou ziet men, dat die in't sryden volhard,
ten lesten noch overwind.

DIWERTJE.

Veel geluks, Kijeren, dat je zamen lang meugt be-
klyven.

MAR-

00056709

56 JANKLAASZ., enz.

MARRITJE.

Veelgeluks, Saartje Jans, en jy, Jan Klaafen, datje altoos lieve kinderen meugt blyven.

JAN JASPERSZ.

Wat wonderlyk toeval is dit, ik stae 'er van verftomd, zo wonderlyk komr 'et me veur.

Wat hebben wy 'er met kracht tegen gewoeld, en nou komt hy 'er deur deuze lift zo gemakkelyk deur, Ik kan het niet begrypen, 'tis of ik in een Doolhof ben, daer niet is uit te raaken!

Maar dit wil ikje wel zeggen, dat 'et recht stof is voor een goed Poëet om een Blyspelletje van te maaken.

Ik ken me onmooglyk niet bedaeren, zo wonderlyk als me dit veurkomt en zo vreemd.

Nou, vrienden, elk spiegle zich an my, en zie wie dat hy onder zyn dak neemt.

UIT.

l
,
n
f
r
k
e

